

Mjölby 2024-03-05

Interpellation Mjölby kommunfullmäktige

Till Kommunstyrelsens ordförande, Cecilia Burenby

Hur stärker vi skyddet för jordbruksmarken?

I Mjölby är frågan om byggnation på jordbruksmark numera något mer levande. Insikten om vikten av försiktighet med att ianspråkta jordbruksmark för andra ändamål än jordbruk har ökat. Det är tydligt att frågan om åkermarkens bevarande är mera prioriterad nu och hanteras mera ingående i de planförslag som nu läggs.

Ändå exploateras det alltjämt en hel del jordbruksmark både för bostads- och verksamhetsändamål. Det är ofrånkomligt att en kommun som Mjölby vill utvecklas. Den byggnation som nu sker hänvisas dock till relativt gamla översiktsplaner och detaljplaner. Översiktsplaner är inte juridiskt bindande men är ett betydelsefullt underlag för domstolar vid överprövning av detaljplaner och bygglov. Det är också ett politiskt instrument för att visa inriktningen för kommunens utveckling vad gäller markanvändning i framtiden. Det är varken praktiskt möjligt eller rimligt att fullständigt revidera dessa planer varje mandatperiod utan de måste ha lite längre hållbarhet.

Den nu gällande övergripande översiktsplanen för Mjölby kommun är antagen 2011. På 13 år har mycket hunnit hända i omvärlden. Klimatkrisen har förstärkts, torka 2018, pandemi över hela världen och nu ett krig i Europa och ett i främre Asien. Frågan om vikten av försörjningssäkerhet står mycket högt på agendan både vad gäller livsmedel och energi. Att säkerställa jordbruksmarkens bevarande är en nyckelfråga för detta. Med de förändringar i omvärlden som vi sett på senare år är det alltså inte hållbart att hänvisa till en 12 år gammal översiktsplan. När det gäller Mjölby tätort finns exploaterbara ytor som inte utgör produktiv åkermark.

Mot bakgrund av den skyddsbestämmelse som åkermarken har i miljöbalken 3 kap. 4 § ska kommunen i sitt planarbete dels redovisa att rekvisitet samhällsintresse är uppfyllt, dels utföra och redovisa en lokaliseringsutredning. Här har kommunens gjort ett arbete avseende lokaliseringsutredningen i de nya planer som framläggs, men i den övergripande gamla planen finns inte en tillräckligt adekvat lokaliseringsutredning med. Detta återspeglas när jordbruksmark ianspråkats i enlighet med den gällande planen. Vi ser flera exempel – bland annat vid Depot i Mantorp eller i Hulje - där ny verksamhetsmark förläggs på jordbruksmark, samtidigt som det omedelbart intill eller vid andra områden på orten är långt ifrån "färdigbyggt". Det finns alltså mer mark att ianspråkta som varken är jordbruksmark eller kan ha några andra för bredare samhällsperspektiv tunga värden (exempelvis tätortsnära skog för rekreation).

EU-kommissionen har i en rapport <https://www.eea.europa.eu/publications/cc-adaptation-agriculture> prognosticerat värdeutvecklingen för jordbruksmark i EU för de närmaste 100

åren. För stora delar av södra Europa, som vi idag hämtar en hel del mat ifrån, förväntar man sig en minskning av markvärdet med uppemot 80 %. Alltmedan marken i Sverige (som nästan enda landet i EU) förväntas öka i värde med mer än 60 %. Detta utifrån klimatförändringarnas påverkan på produktionsförutsättningarna.

Kommunernas översiktsplanering är också det viktigaste instrumentet för dialog (mellan kommun och stat) kring riksintressena. Det är först i översiktsplanen som konsekvenserna av ett riksintresseanspråk tydliggörs och hur påverkan blir i förhållande till andra allmänna intressen. I översiktsplanen ska kommunen redovisa hur man har tagit hänsyn till riksintressena så att dessa inte påtagligt skadas. I översiktsplanarbetet blir kartan tydlig; hur många andra intressen, såsom arkeologiska fynd eller förekomst av skyddsvärda arter, värderas högre än skyddet av jordbruksmark. Det gör att man ofta hamnar på jordbruksmarken i alla fall, när kommunen ska utvecklas.

I ett förnyat översiktsplanarbete är det därför viktigt att kommunen lyfter dessa målkonflikter mellan olika markintressen där jordbruksmarken måste få viktas högre i framtiden. Detta kan lyftas både med länsstyrelsen och i de nationella politiska kontexter i vilka alla kommunens förtroendevalda ingår.

Med hänvisning till omvärldens förändring och ovan anført kan det inte vara vare sig hållbart eller rimligt att Mjölby kommun inte omprövar en 12 år gammal översiktsplan avseende just planerna att exploatera god jordbruksmark.

- På vilket sätt avser kommunen att stärka skyddsbestämmelsen för åkermark som avses i miljöbalken 3 Kap 4§ med ovanstående i beaktande?
- Vilken generell inriktning ser majoriteten för kommande översikts och detaljplaner avseende bebyggelse på jordbruksmark?

För Moderaterna i Mjölby kommun

Magnus Liwing

Magnus Liwing

Lars-Åke Pettersson